

УДК 336:658

Яцков Руслан

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

**КЛАСИФІКАЦІЯ РЕЗЕРВІВ ЗА ЧАСОМ ВИКОРИСТАННЯ ТА СПОСОБОМ ЇХ
ВИЯВЛЕННЯ**

Yatskov Ruslan

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

**CLASSIFICATION OF RESERVES BY RIME OF USE AND METHOD OF THEIR
DETECTION**

Резерви – це додаткові ресурси, які можуть бути використані для забезпечення стабільності та ефективності діяльності різних галузей економіки. Класифікація резервів є важливою для розуміння та управління ресурсами в різних сферах економіки та природокористування. Резерви можна класифікувати за багатьма параметрами, такими як величина, призначення, тип активу та інші. Одним з таких параметрів є час використання.

Класифікація резервів за часом використання дозволяє управляти ризиками, збільшувати ефективність використання ресурсів та планувати фінансові результати. Існує декілька типів резервів, які можна класифікувати за часом використання. Наприклад, є короткострокові резерви, які призначені для забезпечення поточних витрат та зобов'язань на короткий термін. Це можуть бути кошти на покриття заборгованості з оплати зарплати, оплати поставникам, оплати податків тощо.

Також існують середньострокові резерви, які призначені для фінансування проектів та інвестицій на тривалий період, зазвичай від одного до п'яти років. Це можуть бути резерви на розвиток бізнесу, придбання нового обладнання, розширення виробничої бази та інші великі проекти.

Довгострокові резерви призначені для забезпечення відповідності бізнесу з довгостроковими зобов'язаннями та забезпечення стабільності підприємства. Це можуть бути резерви на пенсійні зобов'язання, страхові резерви та інші довгострокові зобов'язання.

За часом можна класифікувати резерви на поточні та перспективні:

– поточні резерви – це резерви, що протягом звітного періоду виникають під впливом можливостей удосконалення організації праці, ефективнішого використання наявного обладнання, вдосконалення технології, зниження трудомісткості продукції. Вони використовуються протягом місяця, кварталу, року та не потребують значних капіталовкладень.

– перспективні резерви для свого використання потребують значних проміжків часу і матеріальних витрат. Вони пов'язані із запровадженням нових досягнень науки і техніки, передового досвіду, реконструкцією підприємств. Поточні та перспективні резерви органічно взаємозв'язані, оскільки в міру реалізації довгострокових проектів перспективні резерви переходять до категорії поточних.

Одним з типів резервів, які можна класифікувати за способом виявлення, є внутрішні резерви. Це резерви, які були визначені компанією самостійно, на основі аналізу внутрішніх факторів. Це можуть бути резерви на непередбачувані витрати, на ризики, пов'язані з процесами виробництва, та інші. Іншим типом резервів є зовнішні резерви. Це резерви, які були визначені зовнішніми факторами, такими як законодавство, правила регулювання, вимоги страхових компаній та інші зовнішні обставини. Це можуть бути резерви на сплату штрафів, на відшкодування збитків внаслідок природних катаклізмів, на покриття ризиків, пов'язаних з кредитними операціями та інші.

Крім того, існують резерви, які можна класифікувати як комбіновані. Це резерви, які виявляються через взаємодію внутрішніх та зовнішніх факторів. Наприклад, резерв на покриття зобов'язань може бути визначений як внутрішнім фактором, але враховувати вимоги зовнішніх страхових компаній. Резерви також поділяють за можливістю виявлення на поверхневі та глибинні.

До поверхневих або наявних відносять невикористані в даний період можливості у відповідних ланках виробництва. У більшості випадків вони пов'язані з можливостями запровадження у виробництво створеної техніки і відпрацьованої технології, випробуваної з одержанням ефекту на інших підприємствах організації виробництва та праці. Використання поверхневих резервів не потребує тривалих проміжків часу і значних фінансових витрат.

Глибинні резерви – різноманітні. Переважно вони полягають у проектах нової техніки, новітньої технології, науковотехнічних відкриттях і т. ін.

Таким чином, класифікація резервів є важливим інструментом для організації діяльності підприємств та держави в цілому. Відповідно до класифікації резервів можна планувати закупівлю ресурсів, забезпечення виробництва, ефективну утилізацію відходів та інші аспекти діяльності. Розуміння характеристик резервів дозволить зменшити ризики нестачі ресурсів та забезпечити стабільність виробничого процесу.

Список використаних джерел:

1. Продуктивність праці: поняття та сутність, фактори та резерви. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/17669/
2. Сутність резервів підприємства і їх класифікація. URL: <https://studfile.net/preview/9138449/page:5/>
3. Синькевич Н., Краузе О. Економічний аналіз: перспективи розвитку в умовах діджиталізації економіки. Галицький економічний вісник. 2023. № 2 (81). С 7-15. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.007